







## Kriminální historie pachatelů závažného násilí v ČR

### HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

-  Závažná násilná kriminalita byla definována jako soubor trestných činů, při kterých pachatel úmyslně vede útok proti životu nebo zdraví živé bytosti, ať již s použitím násilí nebo jinak, přičemž takový útok dosahuje vyšší míry závažnosti z hlediska způsobu provedení nebo způsobeného či zamýšleného účinku na předmět útoku.
-  Pachatelé závažné násilné kriminality tvoří dlouhodobě cca 1-1,5 % celkové populace osob, odsouzených v ČR za trestnou činnost. Ročně za tyto závažné násilné trestné činy bylo v ČR odsouzeno v průměru 832 osob a z pohledu absolutních počtů byl vývoj v oblasti pravomocných odsouzení za závažnou násilnou kriminalitu ve sledovaném období stabilní, nelze hovořit o výraznějším klesajícím či stoupajícím trendu
-  Podíl žen mezi osobami odsouzenými za závažné násilné delikty je nižší než mezi všemi odsouzenými.
-  Průměrný věk těchto pachatelů v době spáchání závažného násilného trestného činu činil 34,5 roku.
-  Dvě pětiny (40,1 %) odsouzených pachatelů za závažné násilné delikty byly osoby dosud netrestané – tzn., že oproti celkové populaci odsouzených jsou mezi pachateli závažného násilí více zastoupeni pachatelé bez záznamu v rejstříku trestů
-  Za trestné činy vraždy, zabití a vraždy novorozeného dítěte matkou (tj. kategorie HOMICIDIUM) bylo ve sledovaném desetiletém období soudy v ČR odsouzeno celkem 1 265 osob (podíl žen odsouzených za tyto delikty dosáhl celkem 13,4 %, což odpovídá podílu žen na všech osobách, odsouzených v ČR ve stejném období). Počty odsouzených osob v jednotlivých letech měly během sledovaného období celkově klesající tendenci. Průměrný věk v době spáchání byl 34,9 let, přičemž trend v průběhu 10 let v této proměnné nevykazoval žádné významnější změny. Z celkového počtu 1 265 osob, odsouzených ve sledovaném období za trestné činy z kategorie HOMICIDIUM, byly podle oficiální soudní databáze dvě pětiny (41,5 %, 525 osob) evidovány jako osoby dosud netrestané (tj. bez předchozího evidovaného



Za závažné násilné trestné činy z kategorie NAPADENÍ bylo v období let 2007-2016 odsouzeno v ČR celkem 6 706 osob, což činí většinu (80 %) osob odsouzených v uvedeném období za závažnou násilnou kriminalitu. Tři čtvrtiny pachatelů z této kategorie byly odsouzeny za trestný čin těžkého ublížení na zdraví. Průměrný věk pachatele v době spáchání u této skupiny činil 33,4 let - u žen byl věkový průměr 35,2 let, u mužů 33,5 let. Ženy více než čtvrtinu (27,6 %, tj. 16 osob z 58). Dvě pětiny osob, odsouzených ve sledovaném období za trestný čin z kategorie NAPADENÍ byly dle soudní databáze osoby dosud netrestané, tj. bez předchozího odsouzení za trestný čin.



V kategorii TÝRÁNÍ OSOB bylo v letech 2007 - 2016 v ČR odsouzeno celkem 101 osob - z toho tři pětiny tvořili pachatelé, odsouzení za příslušné varianty trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí. Podíl žen na všech osobách, odsouzených ve sledovaném období za trestné činy z této kategorie dosáhl jedné šestiny (v absolutních číslech jde o 17 žen). Průměrný věk pachatelů v době spáchání těchto deliktů byl 32,3 let - ženy 27 let, muži 33,4 let. Necelá jedna třetina pachatelů z této kategorie (31 osob) byla osobou dosud netrestanou, tj. osobou bez předchozího odsouzení.



Výsledky analýz doložily na populaci českých odsouzených pachatelů, že iniciace kriminálních aktivit v raném věku výrazně zvyšuje riziko kriminální recidivy, přičemž spíše postupný vývoj pachatele od méně závažných deliktů různého druhu až k závažnému násilí, se zdá být „pravidlem“. To pouze zvýrazňuje nutnost náležité pozornosti státu vůči delikventnímu chování dětí a mládeže

## DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Pokud jde o hlavní trestní sankce, ukládané pachatelům závažné násilné kriminality v letech 2007 - 2016, nejčastější trestem byl pro tyto pachatele trest odnětí svobody s podmíněným odkladem výkonu, který byl uložen celkem 4 840 osobám (tj. 58 %). Nepodmíněný trest odnětí svobody byl uložen jako hlavní sankce dvěma pětinám zájmové populace (40 %), přičemž se jednalo zejména o osoby, odsouzené za trestné činy vraždy a těžké ublížení na zdraví.

Ačkoli byl pro účely výzkumu pojem „závažná násilná kriminalita“ vymezen poměrně úzce, nepředstavují pachatelé této trestné činnosti homogenní skupinu, ale odlišují se podle různých kritérií. Z toho mj. plyne, že není patrně realistické hledat jediný univerzální přístup (program, intervenci) vůči „nebezpečným násilníkům“, ale je třeba brát v úvahu rozmanitost okolností, podmínek a příčin, které k páchaní závažného násilí vedou.

Závažných násilných trestných činů se dopouští jak multirecidivisté s kriminálním životním stylem, tak osoby, pro které je takový delikt prvním a jediným excesem z jinak bezúhonného života. Pokud má systém trestní justice a stát obecně nastavit adekvátní přístupy k prevenci a postihu závažné násilné kriminality, je třeba vědět, s jakými typy pachatelů se v této skupině můžeme setkat a co lze předvídat z hlediska vývoje jejich delikventní dráhy. Takové poznání nelze získat jinak než empirickým studiem kriminální kariéry, jež je nenahraditelným zdrojem poznatků o tom, jak se skupiny osob s určitými charakteristikami typicky kriminálně vyvíjejí. Výzkum, jehož hlavní zjištění shrnuje monografie, kterou lze nalézt na [www stránkách Institutu pro kriminologii a sociální prevenci](http://www.stránkách-Institutu-pro-kriminologii-a-sociální-prevenci), měl k tomuto poznání v podmínkách České republiky přispět.

## ÚDAJE O VÝZKUMU



Výzkum byl realizován v letech 2016 - 2019 a byl koncipován jako celoplošný, tzn., že se zabýval se pachateli závažné kriminální činnosti na území celé České republiky.



Předmětem výzkumu byli odsouzení pachatelé závažných násilných trestných činů, jejich kriminální historie ve smyslu záznamů o pravomocných odsouzeních a jejich případná kriminální recidiva.



Analýza se zaměřila na odsouzené závažné trestné činy v ČR v období od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2016.



Výzkumný soubor pachatelů odsouzených za závažné násilné trestné činy tvořilo 8 321 osob, podrobná analýza kriminální historie proběhla na podsouboru čítajícím 2 200 osob.



Na základě pracovní definice závažné násilné kriminality a souvisejících kritérií bylo identifikováno třináct trestných činů obsažených ve zvláštní části trestního zákoníku, které lze označit za závažné a násilné kriminální jednání.

**Celý výzkum je k dispozici [zde](#).**